

Handlingsplan for Vest-Agder-museet 2020

Vest-Agder-museet er Sørlandets største museum og skal gjennom bevaring, forskning, formidling og fornying gi publikum gode opplevelser og ny innsikt om livet på Agder.

Nedenstående handlingsplan for 2020 bygger på strategisk plan 2020 – 2022, samt fagplaner for de ulike arbeidsområdene og innsendt søknad til Kulturdepartementet med derværende prioriteringer. Handlingsplanen vil i sin tur danne grunnlaget for avdelingenes årsplaner.

Museets strategiske plan omfatter seks "F-er", hvor formidling, forskning og forvaltning er museenes kjerneoppgaver, mens fornying, forretning og folk (organisasjonsutvikling) er virkemidler for å oppnå målene innenfor kjerneoppgavene.

Vest-Agder-museet som organisasjon kan grovt deles i tre:

- Administrasjonen løser fellesoppgaver innenfor økonomi, administrasjon, personal, strategisk myndighetskontakt og markedsføring.
- Fagseksjonen løser felles oppgaver innenfor samlingsforvaltning, koordinering av fellesprosjekter, design, bistand til utstillingsproduksjon, fotobevaring, forskning og fellesprosjekter.
- Det er ved de geografiske avdelingene/besøksmålene publikum primært treffer museet. Avdelingene har ansvar for formidling, bygningsvern og ivaretagelse av egne anlegg, forskning og kunnskapsoppbygning på eget fagområde osv.

Handlingsplanen vil primært peke på noen hovedprioriteringer innenfor museets aktivitet. En mer detaljert fremstilling finnes i avdelingenes årsplaner og årshjul.

Et sentralt punkt i museets arbeid, er å styrke aktiviteten ute i avdelingene og på de ulike besøksmålene. Samtidig har museet en sentral oppgave knyttet til å bevare den samlede mengden antikvariske bygg, gjenstander, foto osv. Museets samlinger er grunnmuren og grunnkapitalen i museets virksomhet.

Budsjettet gjenspeiler en stram økonomi. De begrensede rammene gir utfordringer både knyttet til vedlikehold/sikring av samlingene og det å kunne gi publikum et godt og variert tilbud. Vest-Agder-museet er en arbeidsintensiv organisasjon. Teknisk-industrielle kulturminner som Sjølingstad Uldvarefabrik, Setesdalsbanen og Hestmanden krever store ressurser for å kunne opprettholdes.

Regjeringens «ABE-reform» har gitt museet et stadig mindre handlingsrom. Det søkes hentet ut besparelser hvor det er mulig. Museet har imidlertid prioritert å ikke kutte i midlene til bygningsvern og til utstillingsproduksjon (kr 500 000 til hver)

Forvaltning

Vest-Agder-museet forvalter 118 bygninger, hvor av 102 av disse er bevaringsverdige eller fredet. Blant byggene er noen av de viktigste kulturminnene på Agder. Museet har fire personer ansatt knyttet til antikvarisk bygningsvern, to av disse har stillinger kombinert med vaktmesteroppgaver.

Museet avsetter selv kr 500 000 pr år til arbeid med antikvarisk bygningsvern og har søkt Agder fylkeskommune om en videreføring av kr 1 million i ekstra støtte til dette formålet. Disse midlene søkes supplert/matchet med mindre fra private fond og stiftelser. I 2020 prioriteres museets midler og eventuelle ekstra tilskudd fra fylkeskommunen primært til de mest krevende byggene ved Kristiansand museum. I tillegg søkes BaneNOR om støtte til vedlikehold av bygg på Setesdalsbanen og Riksantikvaren om midler til Sjølingstad. I tillegg håper vi «Nye Lindesnes kommune» vil videreføre arbeidet med istandsetting av Andorsengården i Mandal.

Vedlikeholdssituasjonen for det rullende materiellet ved Setesdalsbanen vil ha et særlig fokus i 2020. Mye av materiellet var allerede svært slitt når banen ble lagt ned i 1962. Gjennom iherdig arbeid og vedlikehold fra både venneforening og ansatte har materiellet vært i drift på banen, men nå melder behovet seg for større og mer kostbart vedlikehold. Dette gjelder kjelene på damplok og istandsetting av vognmaterieill.

Vest-Agder-museet forvalter rundt 50 000 gjenstander. Målet er at alle disse skal bli registert og digitalt tilgjengeliggjort. Registratorene er del av museets samlingsforvaltningsgruppe som har startet opp "bootcamps" – konsentrerte arbeidsøkter ved én avdeling der flere ansatte registrerer samtidig. Disse bootcamps har vist seg å være svært effektive og videreføres i 2020. Registrering er også en viktig del av museets sikringsarbeid – viktig å vite hvilke gjenstander vi forvalter og hvor de oppbevares.

Magasinsituasjonen ved museet er alvorlig. Målet er å i 2020 komme i gang med etablering av nytt magasin. Siste halvår 2019 har det vært gjennomført markedsdialog med aktuelle utbyggere, med tanke på at museet kan leie areal til magasin. Dette forutsetter finansiering fra eiere og stat. Når finansiering er på plass, vil fokus de kommende årene være knyttet til klargjøring av gjenstander for flytting til nytt magasin, samt selve flytteprosessen. Dette vil kunne påvirke ordningen med bootcamps i perioden dette arbeidet pågår.

Museet gjennomførte i 2016 en ROS-analyse for alle avdelinger. Denne følges i 2020 opp med søknader om konkrete tiltak, samt gjennomføring av disse. Tiltak utføres i tråd med prioriteringer angitt i ROS-analysen.

Vest-Agder-museet har flere avdelinger hvor den håndbårne kunnskapen er viktig. Arbeidet med kunnskapsoverføring, samt å sikre kontinuitet i arbeidet gis prioritet.

Forskning og kunnskapsoppbygning

Museet fikk i 2019 tilskudd fra Creative Europe til prosjektet Identity on the line. Prosjektet favner både forskning og formidling. Prosjektet er et samarbeid med museer og universiteter i flere land i Europa.

Ved mange av museets avdelinger drives en aktiv kunnskapsoppbygning. Sjølingstad Uldvarefabrik dokumenterer hvordan gamle håndverk knyttet til fabrikken ble utført og arbeider sammen med eksterne aktører med rekonstruksjoner av gamle stoff. Setesdalsbanen vil på samme måte arbeide for å samle inn kompetanse knyttet til vognrestaurering. Her er dialog med Norsk Jernbanemuseum og personer i Norsk jernbaneklubb opprettet.

Arbeidet med museets formidling, enten det er knyttet til lokalhistoriske utstillinger eller annen formidling, fordrer i mange tilfeller forskning og kunnskapsinnhenting for å kvalitetssikre kunnskap og å kunne formidle ny og spennende informasjon til publikum. I 2020 vil dette særlig kunne gjelde Hestmanden og toktet i 2020, lokalhistoriske utstillinger på Kanonmuseet og i Flekkefjord, samt oppstart i arbeidet med ny lokalhistorisk utstilling i Mandal (åpner etter planen i 2021).

Museet vil jobbe aktivt for å fremme nye forskningsresultater i media, gjennom pressemeldinger og kronikker.

VAM skal være høringsinstans i relevante saker, og selv be om å bli hørt i de tilfeller vi er utelatt.

Formidling

VAM vil i 2020 arbeide videre med tilrettelegging og formidling for ulike målgrupper ved alle avdelingene. Arbeidet med utvikling av undervisningstilbud i og utenfor DKS videreføres. Det skal være minst ett felles utviklingsprosjekt med aktivitet og fokus på flerbruk hvert år. Tilbudet til barn og unge videreutvikles, særskilt i skolens ferier. Vest-Agder-museet tilstreber aktivitetsbaserte opplegg for sine gjester.

I 2020 vil to lokalhistoriske utstillinger bli fullført. Dette gjelder ny utstilling på Møvik fort og ny lokalhistorisk utstilling i Flekkefjord. Utstillingen i Flekkefjord har blitt skjøvet på pga. arbeid med finansiering. Høsten 2020 vil det også bli startet opp arbeid med ny lokalhistorisk utstilling i Mandal.

VAM innleder sommersesongen med et gratis arrangement, «Den store museumsdagen», hvor alle avdelinger deltar. Arrangementet vil i 2020 bli flyttet tidligere på våren (10. mai) for å ikke komme mitt i avdelingenes egen sesongoppkjøring. Arrangementet vil foregå på Sjølingstad.

Det vil også i 2020 legges vekt på å knytte målrettede formidlingsprosjekter til flest mulig prosjekter fra forskning, samlingsforvaltning og bygningsvern.

Digital formidling og kommunikasjon er en integrert del av museets formidling, selvstendig eller som supplement til annen formidling.

Museet skal være en aktiv deltaker i samfunnet og arbeide for synlighet og tilstedeværelse også utenfor museets egne avdelinger.

Creative Europe prosjektet Identity on the line vil også ha viktige elementer knyttet til formidling. En del av disse vil imidlertid først komme mot slutten av prosjektet, dvs. 2022-23. Prosjektet er også koblet sammen med Vest-Agder-museets prosjekt «Sammen om fortellingen», hvor lokalbefolkning og skoler kobles inn i arbeidet med formidlingen. Prosjektet er knyttet opp mot flere av avdelingene i museet og også koblet opp mot arbeidet med de lokalhistoriske utstillingene.

I 2020 er det 80 år siden 2. verdenskrig brøt ut, og 75 år siden frigjøringen. Museet planlegger flere arrangementer knyttet til dette, men det desidert største er en «jubileumsseilas» med Hestmanden fra Oslo 8. mai til Kirkenes og tilbake til Kristiansand. Skipet vil bli utrustet med nye utstillinger og besøke flere havner langs kysten. I havnene vil det bli foredrag, omvisninger og åpent skip. Det legges opp til samarbeid med skolene, Forsvarets musikkorps, museer, kystlag, sjømannsforeninger og andre lokale eller regionale aktører.

Fornyng

Nytt museumsbygg på Odderøya er Vest-Agder-museets mest sentrale fornyingsprosjekt. Vest-Agder fylkeskommune bevilget 1/3 av investeringskostnadene i 2019. Museet vil i 2019/2020 arbeide for kommunal og statlig finansiering. Vest-Agder fylkeskommune og Kristiansand kommune har bevilget midler til videre prosjektering. I 2020 vil det bli arbeidet med teknisk plan, utomhusplan og grunnlag for rammesøknad.

Vest-Agder-museet har store behov for nye eller forbedrede publikumsmottak ved flere av avdelingene. Nytt publikumsmottak er nesten fullfinansiert og det er planlagt byggestart i 2020.

I regi av Mandal kommune gjennomføres 2019/2020 mulighetsstudium knyttet til videreutvikling av Andorsengården i Mandal. Det søkes også å få gjennomført et mulighetsstudium knyttet til Kristiansand museum og muligheter for bedre publikumsflyt, økt egeninntjening.

Nye lokalhistoriske utstillinger, med tilhørende formidlingsopplegg, er en viktig del fornyingen av museets publikumstilbud.

Forretning

De statlige bevilgningene er blitt mindre de siste årene, og signalene er at dette vil fortsette. Slike signaler er at ABE-reformen fortsatt vil bli gjort gjeldene på kulturfeltet, Klima og miljødepartementet legger ikke opp til å indeksregulere tilskuddene til de teknisk- industrielle anleggene før disse overføres fylkeskommunene og BaneNOR vil vurdere tilskuddene til museumsbanene. Det vil være et viktig arbeid i 2020 å sikre nok tilskudd til at de teknisk-industrielle anleggene som Sjølingstad og Setesdalsbanen kan bestå som levende kulturminner.

Lavere tilskudd fra staten fordrer at museet selv kan tjene mer av sine midler. Dette er en utvikling en tidligere har sett i bl.a. Sverige, Danmark og Storbritannia. Museet vil allerede i februar 2020 søke å lage et estimert budsjett for 2021 for å anslå størrelsesorden på inntjeningsbehovet.

De kommende årene vil bli krevende for mange museer, også Vest-Agder-museet. Museet samlet, både ansatte, ledelser og styret må arbeide sammen for å finne de ulike avdelingenes potensiale for økt inntjening, andre måter å organisere arbeidet på osv. Dette vil være et viktig arbeid i 2020. Det vil være viktig å avklare forholdet mellom statens krav til økt inntjening og kommunenes/fylkeskommunens ønske om lavterskel/gratis adgang ved noen avdelinger.

Museet skal videreføre arbeidet med å digitalisere arbeidsflyten for å kunne bruke personalressursene mer rettet mot museets kjerneoppgaver. Det arbeides også videre med å flytte mer salg av billetter og andre tjenester over på nett, samt markedsføre museets årskort for å øke graden av «gjenkjøp», besøkende som kommer tilbake flere ganger.

Markedsføring av museets tilbud vil være viktig. I dag har Agder et lavt antall «museumsbesøkende» pr. innbygger i forhold til landet ellers. Dette har nok sammenheng med at Agder også ligger lavt på

«økonomi brukt på museum pr. innbygger» og antall museumsansatt pr. innbygger, men viser også positivt at museet har et godt potensiale for å øke besøket til museumsavdelingene.

Folk – organisasjonsutvikling

VAM er en geografisk spredd organisasjon med et stort spekter av ansatte med ulike interessefelt og fokusområder. I en slik organisasjon er det viktig å bygge en god «vi-kultur». Fellessamlinger er viktig møtepunkt, det samme er møtepunkt innenfor særlige fag. Slike møtepunkt fungerer bra blant formidlerne, i 2020 er målet å etablere tilsvarende for håndverkerne.

Museet skal ha en god flyt av informasjon internt, dette skal skje i tråd med utarbeidet strategi som bl.a. definerer nyhetsbrev, nettside og e-post fra direktør og administrasjonssjef som viktige kanaler.

Vest-Agder-museet vil høsten 2019 gjennomføre en organisasjonsevaluering. Oppfølgingen av resultatene i denne vil være et viktig arbeid i 2020. Denne oppfølgingen vil bli lagt frem for styret i egen sak.

John Olsen 22.10.19
Direktør